

Obrázky

z Vratislavic nad Nisou

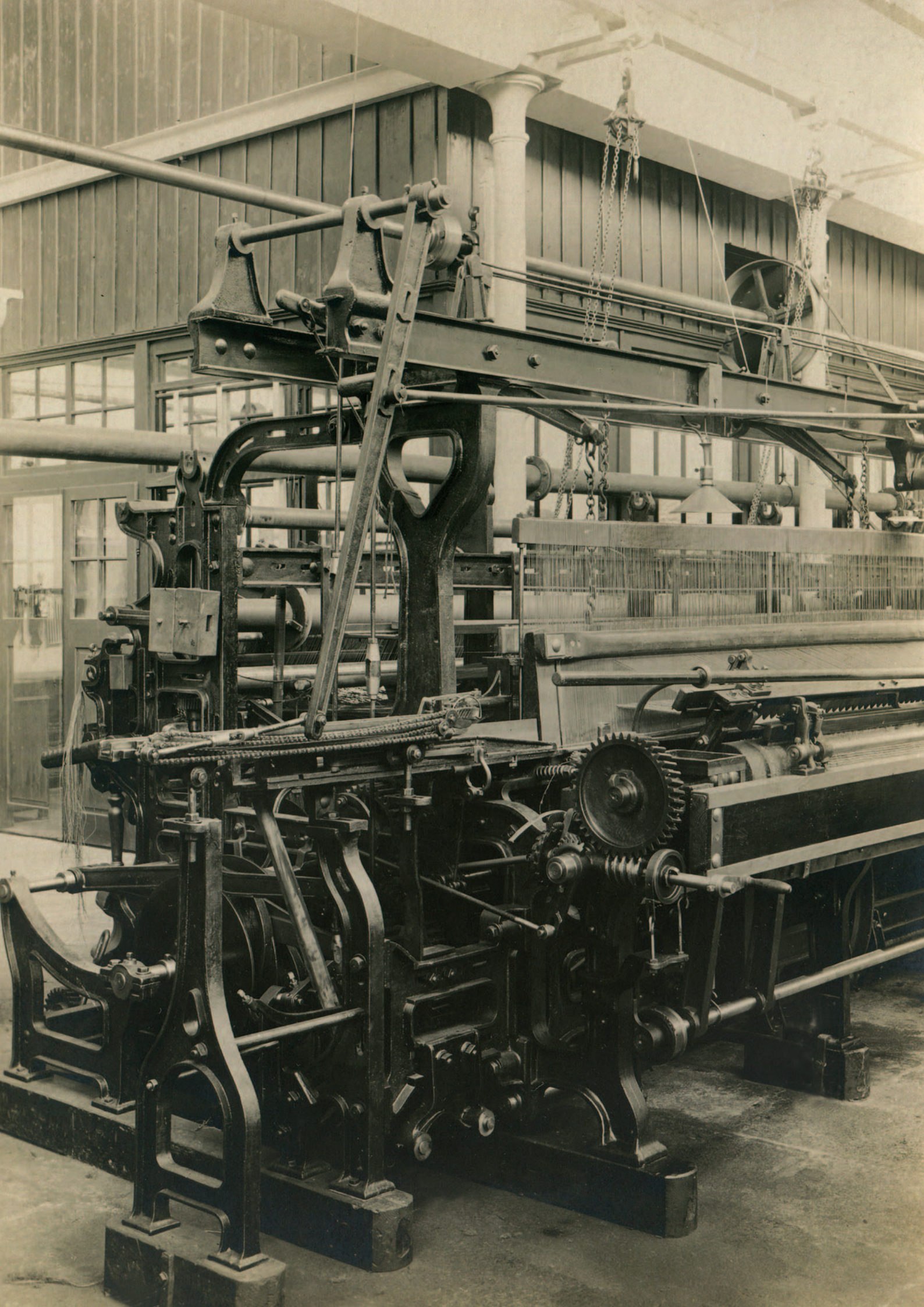

MAREK ŘEHÁČEK

Portrét člověka, který ve Vratislavicích nad Nisou sice nikdy nebyl, přesto by bez něj nebylo slávy zdejších koberců. Joseph Marie Jacquard (1752–1834) byl francouzský tkadlec a vynálezce. Již jako dítě pomáhal otci v jeho tkalcovské dílně a osvojil si základy řemesla; později dílnu se dvěma stavy převzal a snažil se její zařízení všemožně vylepšovat. Na straně revolucionářů se zúčastnil Velké francouzské revoluce a poté pracoval ve velké textilní továrně v Lyonu, kde se zabýval vylepšováním konstrukce stavů. Na počátku 19. století si nechal v této oblasti patentovat hned několik vynálezů. Největší úspěch dosáhl s tzv. žakárovým ústrojím, které tkaní složitých vzorů řídilo za pomoci děrných štítků. Na podobných žakárových tkalcovských strojích vznikala značná část vratislavických koberců.

Archiv Ondřeje Marčáka

V roce 1946 vyšel ve *Stráži severu* článek Ivana Mikšoviče. Takto vzletně hovořil o vratislavické koberečárně: „Koberec. Osnova, útek, tisíce uzlů. A celek dává výrobek, po němž prahnou tisíce lidí, kteří mají rádi hezký domov, či tvůrci monumentálních paláců, jimž teprve koberec dodává patinu nádhery, bohatství a jakési velebnosti. Palác Společnosti národů v Ženevě, Bílý dům ve Washingtoně, Metropolitan Opera v New Yorku, světové banky, zámky

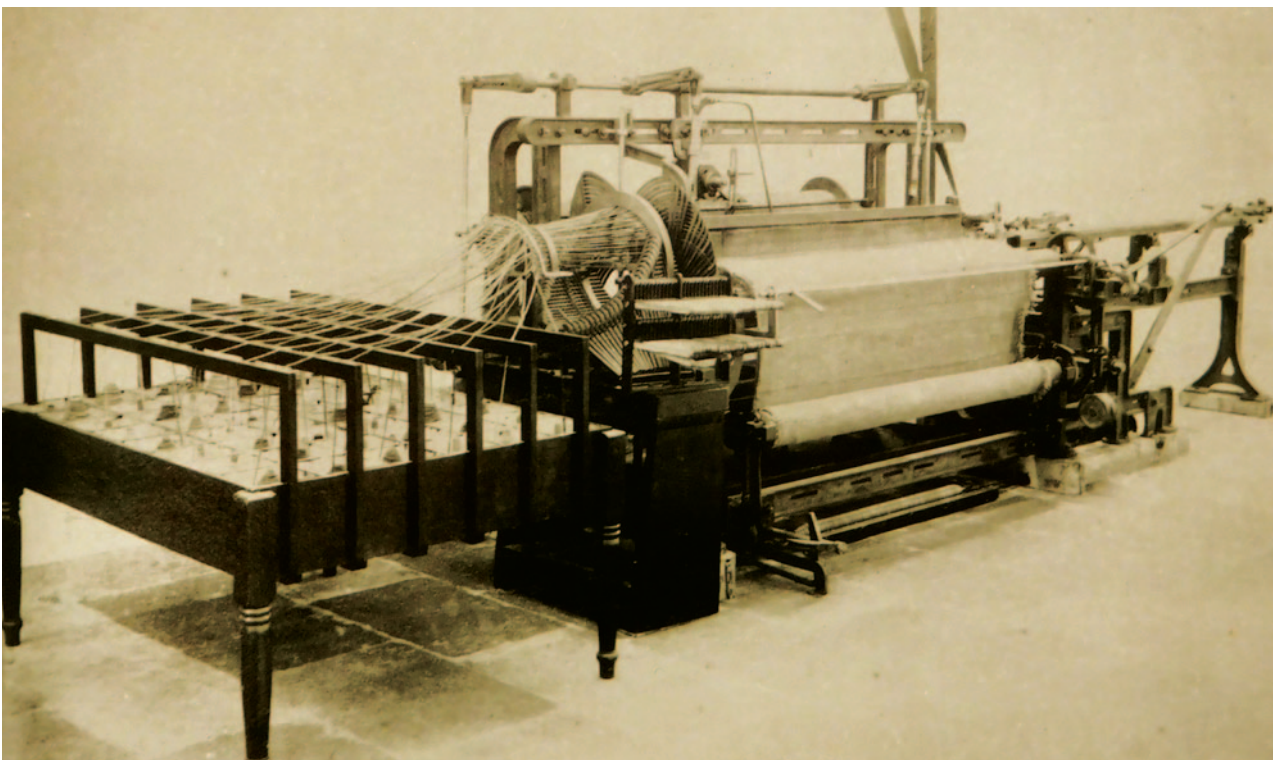
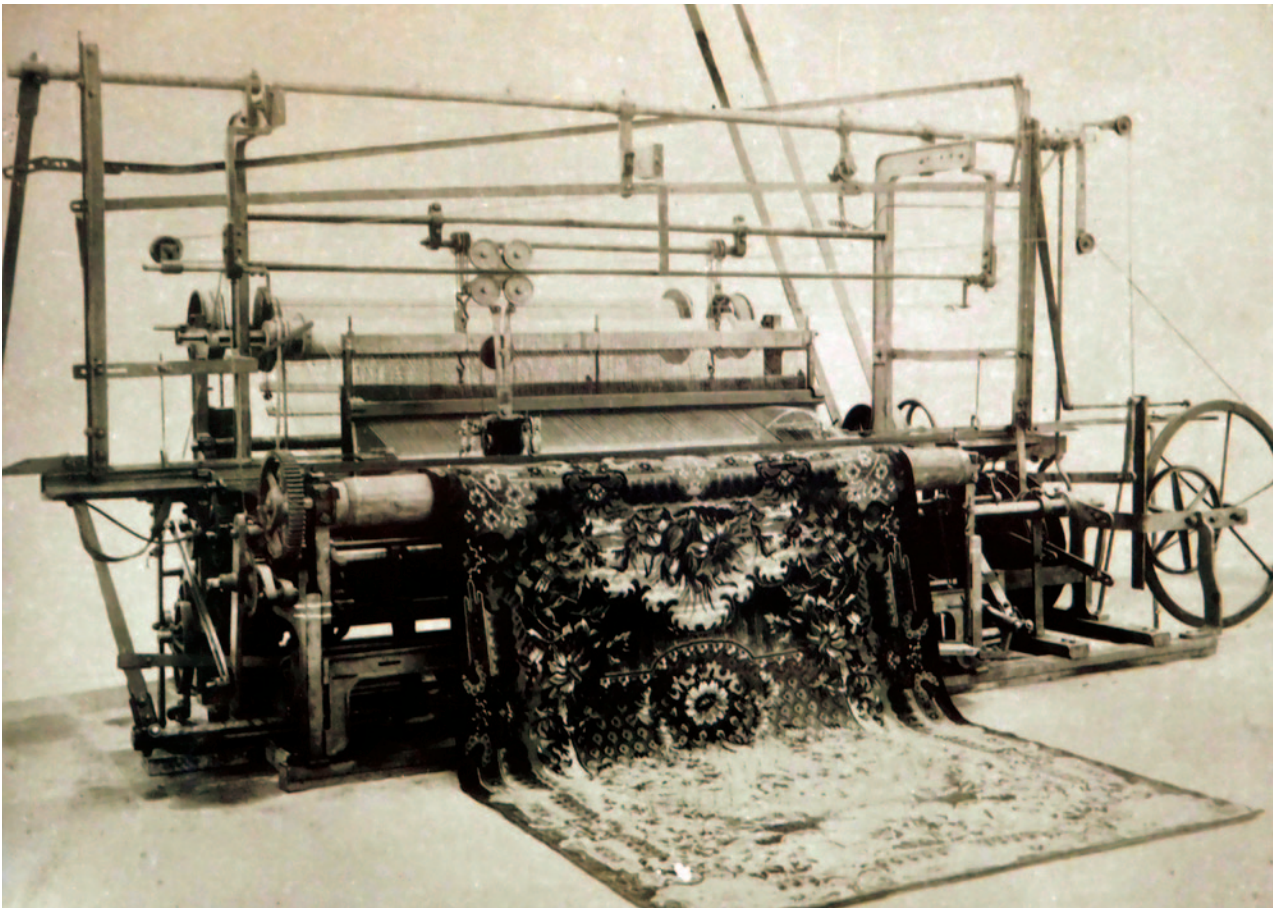
vznešených exotických panovníků, soukromá i úřední sídla mocných tohoto světa, všechny ty nádherné, nebo alespoň milionovými náklady postavené budovy jsou nemyslitelné bez koberců. A jen tak málo zasvěcených lidí na celém světě ví, že tu měkkou krásu harmonických barev a pohádkových vzorů lze získat v Československu v nevelké obci pod Ještědem, ve Vratislavicích n. N., sotva tři kilometry za Libercem.“

Tkadlena koberců na snímku pořízeném v roce 1927 v jedné z hal Ginzkeyových závodů. V tomto případě šlo o poloautomatickou výrobu s velkým podílem ruční práce. Vzor pro koberec sice řídilo zařízení nad stavem, ale cívky s přízí se musely zakládat ručně.

← Velký tkalcovský stroj bez zakárového ústrojí sloužil pro výrobu jednoduchých koberců. Zajímavostí je kolo s řemenicí transmise v pravém horním rohu, které bylo poháněno rozvodny napojenými na kotelnu s parním strojem.

Archiv Leoše Nýdrleho

Na snímku nahoře je axminsterský sesazovací stav, který byl vyvinut v 19. století pro tkaní luxusních širokých kobereců s bohatým vzorováním. Na dolním snímku je tzv. předdíllový stav na žanilu z roku 1893, který zpracovával tzv. žinylkovou přízi (z francouzského slova chenille, což znamená housenka). Vznikaly tak tkaniny, které byly velmi měkké a jaksí chlupaté, poněvčí deky. Zajímavé je, že příze se odmotávala z kusu nábytku, který nápadně připomíná upravený jídelní stůl.

SOKA Liberec